

Први дани кампање за ванредне парламентарне изборе само су потенцирали поодмакле политичке кризе у нашој земљи. Очигледно је да ће ови избори донети значајно прегруписавање актера на нашој још увек конфузној политичкој сцени. Након неколико циклуса избора јасно је да у нашем друштву данас постоји идеолошка и политичка подела у односу пре свега на државна и национална питања, као што су Косово и даљи процес европских интеграција. Од одговора бирача на ове историјске и политичке изазове зависиће и даљи политички и друштвени развој Србије.

Дојучерашњи коалициони партнери су већ у првој недељи кампање порушили све мостове и готово је немогуће очекивати да би ДСС и ДС могли опет да формирају владу. То поглавље је за дуже време или вероватно дефинитивно затворено, без обзира на то што се од наших политичара често може чути универзална политичка одступница – никад не реци никад, којом покушавају да амортизују погубни недостатак доследности у нашој политици, која је сада поприште огољене политичке трговине без принципа, осим жеље да се по сваку цену буде на власти.

Премијер Србије и лидер ДСС-а је, како каже, изгубио поверење у коалиционе партнере и одлучио да врати мандат народу, сматрајући да је однос ДС-а према Косову само декларативан и да немају истинску намеру и искрену вољу да спроводе договорену политику у решавању статуса Косова. Из редова ДС-а стижу оцене да су управо Коштуница и ДСС дефинитивно напустили проевропску позицију и да су спремни да земљу гурну у изолацију и ретроградне деведесете. Ова влада, која се декларисала као демократска, прореформска и проевропска, пала је на решавању првог озбиљног питања.

У нашем политичком животу извесна је само неизвесност и стабилна само нестабилност. На то указују и изборне кампање јер је очигледно да само позиционирање странака не оставља много простора за договор, будући да се већина њих чврсто држи почетне позиције, без могућности да је мења и прилагођава. То је уочљиво како на оном политичком полу који себе одређује као прореформски и проевропски, тако и на оном који се декларише као национално и државно одговорна политичка групација.

Компромиси ће бити остваривани само у оквиру поделе изборног плена, при чему су већ сада видљиви обриси могућих политичких савеза.

Листа за европску Србију, предвођена Демократском странком и њеним председником Борисом Тадићем, изузетно је хетерогена. Чине је странке које имају веома опречне ставове, због чега је питање да ли ће опредељење за европски пут Србије бити оно везивно ткиво које ће моћи да изглади све политичке неравнине и, што је још важније, да мотивише и покрене бираче. Основна слабост коалиције је у идеолошкој и политичкој неконзистентности и недоследности. Главни аргумент за њено обликовање био је у тежњи да се обједине странке проевропске оријентације и да се не дозволи расипање гласова. Међутим, овај скуп неодољиво подсећа на политичку формулу скраћеног ДОС-а, чија је основна мана била у хетерогености и нереалним и незајажљивим амбицијама лидера малих и готово непостојећих странака. Враћати у политички живот Српски покрет обнове је нека врста политичког мазохизма јер је реч о организацији која је на власти демонстрирала највећи степен непотизма, грабежи и политичке недоследности.

Главна политичка борба у кампањи водиће се око веродостојности и аутентичности страначких политика. Сужен је простор за декларативна закљичања и испразна политикантска опредељења јер ови избори траже да се садржај страначких политика покаже у свој својој смислености и пуноћи. Наш политички живот се никада није ни одликовао превеликом принципијелношћу, доследношћу и приврженошћу основним демократским и моралним начелима. Зато ће ови избори бити велика историјска проба јер су у питању судбоносна национална и државна питања, и неће бити од велике помоћи маркетиншки трикови. Изборе ће добити оне снаге које успеју да својим ставовима дају пуни смисао, које буду демонстрирале веродостојност залагања.

Блок проевропских снага има озбиљан проблем да аргументује приврженост државотворним начелима и одбрани територијалног интегритета, будући да хетерогеност коалиције није убедљив гарант веродостојности политике ДС-а, која је садржана у опредељењу са председничких избора да је Косово саставни део Србије и да је неприхватљива промена државних граница. Наговештај сарадње са ЛДП -ом, странком која истрајава на ставу да треба признати независност Косова, само је доказ више да ова коалиција има проблема да аргументује приврженост аутентичним политичким начелима јер нема покриће у садашњим партнерима.

Коалиција има још један изузетно тежак проблем, а то је ослањање на реторику из 2000. године и позивање на потрошене идеолошке паролe о срећној будућности, која ће стићи

одмах након победе проевропских снага. Покушај да се подгреје толико пута испричана прича о затуцаној и примитивној Србији, која није спремна да прихвати све благодети европских интеграција, као и настојање да се реafirмише огромна енергија и занос грађана који су били основна полуга у рушењу старог режима, делују као испразна фарса. Многа су громогласна обећања о бољем животу злоупотребљена за ових осам година, стотине хиљада људи остало је без посла, беда и социјално незнађе шире се све више, спроведена је неконтролисана, неправедна и брутална приватизација, ствара се уски круг изузетно богатих људи, а на другој страни једва преживљава велики број све сиромашнијих и очајнијих грађана, тзв. транзиционих губитника, све је израженија спрега политике и тајкунског капитала. Позивати се сада на петооктобарске идеале и опасност од повратка у деведесете само је израз неспремности за суочавање са веома дубоком социјалном и економском кризом. Због тога је много лагодније посегнути за већ опробаним паролама и обећањима који су до сада доносили успех.

Помињати победничку изборну ренту са председничких избора као један од адута у кампањи могу само они маркетиншки и партијски магови који немају прави увид у кретање изборног тела и расположење бирача. Очекивање да ће се корпус гласова који је добио Борис Тадић аутоматски прелити на изборну листу европске Србије није само политичка наивност, већ и израз олигархијске и клијентелистичке затворености и знак неспремности да се у кампању уђе са свежим, аутентичним идејама и новим људима. Посланичке листе готово свих странака одраз су њихове олигархизације, што има разорне последице на укупну демократизацију нашег политичког и друштвеног живота. Оне су само једно у низу сведочанстава о томе да су структура партијске државе и заступање искључиво страначких интереса и даље доминантна појава, при чему су оданост и беспоговорна послушност још увек најпоузданији пут за улазак у страначке свите. То је средишњи проблем политике у Србији – што се није из корена променило функционисање политичких актера након 2000. Зато је и дошло до великог разочарања, губљења поверења и енергије грађана. Можда је то неповерење сада најдубље јер је политика изгубила основни покретачки принцип, рационалност, аутентичност и оданост демократским и моралним начелима. А за то одговорност сносе управо они који нам сада говоре о радикалној опасности и могућности повратка у деведесете.

Ко је одговоран што је до такве могућности уопште и дошло ? На то питање немају одговоре наши демократски прагматисти и реалисти, који сматрају да је позивање на радикалску опасност довољно да покрије сву немоћ политике коју су водили након великих демократских промена. Вероватно ће избори показати да је ова политичка прича дефинитивно изгубила значај.

Ови избори ће одредити и одредити политичку судбину и Демократске странке Србије и њеног лидера Војислава Коштунице. У првим наступима у кампањи јасно је да ова

странка креира атмосферу о прихватљивости и нужности стварања коалиције са Српском радикалном странком, и то инсистирањем на национално и државно одговорној политици. Јавност у Србији се интензивно припрема за могућност овакве коалиције, која ће свакако далекосежно преобликовати политички живот. Овако структурирана коалиција више никог не изненађује и опасност од доласка на власт радикала више није онај одлучујући фактор који може да утиче на то да бирачи и даље гласају против могућности да ова странка постане део владајуће коалиције. ДСС ће овој коалицији дати неопходни политички легитимитет, чиме ће омогућити да радикали, који нису променили своју основну ретроградну политичку концепцију, коначно постану системска странка.

Ову изборну кампању карактеришу незамисливе ствари – политичку сарадњу наговештавају и најљући политички противници. Тако ДС изражава спремност да понуди сарадњу Социјалистичкој партији Србије, која такође није променила своја полазишта. Зато и коалиционо приближавање ДСС -а и СРС-а следи реалну динамику политичког живота у Србији. Ко ће у тој коалицији профитирати, остаје да се види, али досадашња искуства показују да су радикали увек успевали да изађу јачи из таквих савеза. Залагање за одговорну националну и државну политику је терен на коме се управо они најбоље сналазе, при чему је ДСС у ситуацији да, губећи своје европско опредељење, постане само још једна од странака која покушава да на политичком простору који неприкосновено покрива управо Радикална странка отргне који политички поен. То је веома ризичан подухват који може поништити идентитет ДСС -а, као странке која је у себи покушавала да помири националне и демократске принципе, јер ће делити политички простор са СРС -ом , као што већ сада имају све сличнију реторику и идеологију.

Посебно је питање да ли ова могућа „државотворна и национално“ одговорна влада може донети Србији толико потребну стабилност, или ће представљати тек увод у даље сукобе и поделе. Расписивање избора је Коштуници дало могућност да себи још једном створи довољан маневарски простор да пре свега наметне основну тему избора – питање статуса Косова – и да у први план избаци питање аутентичности и веродостојности политике некадашњих коалиционих партнера. Зато није случајност што непрестано понавља да је у политици ДС-а много пропаганде, а мало политике, и при томе апострофира политичку улогу Ненада Чанка, као најслабију карику у коалицији европске Србије, настојећи упорно да покаже да ДС никада није ни имао намеру да очува територијални интегритет Србије и да води одговорну националну и државну политику.

Удаљавањем од Демократске странке, политички положај ДСС-а и Коштунице све више се окреће ка архаичним и анахроним политичким исходиштима, губећи при томе проевропски карактер, без обзира на то што се све неуверљивије позивају на европско

Пише: Маринко М. Вучинић
недеља, 13 април 2008 23:06

опредељење. Руководство ДСС-а упада у сопствену замку, јер се све чешће у нашој јавности и друштву дилема о веродостојности државне и националне политике не односи само на ДС, већ и на народњачку коалицију, која кампању профилише као борбу за примат у патриотском блоку, при чему је њена у великој мери декларативна проевропска оријентација сада на маргини државних и националних питања.

Из досадашње кампање може се уочити да је сврставање политичког блока који се залаже за вођење одговорне државне и националне политике све извесније. Међутим, у нашем политичком животу још увек важи поштапалица – никад не реци никад. Једно је сигурно, биће то након 2000. године историјски изузетно значајно политичко изјашњавање, истинска политичка вододелница, која ће у великој мери одредити политичку судбину Србије. Ови избори означиће свакако крај једне политичке ере, а да ли ће Србија успети да оствари политичку и друштвену стабилност, отворено је питање, јер ће се пред новом владом – како год она била структурирана – наћи мноштво изузетно тешких историјских изазова.

4. април 2008. године